

Bez daru - osobní oběti, nasazení i financí by se problematika HIV / AIDS nemohla řešit. Více o tématu Miroslav Hlavatý, oceněný Nadací VIA

Dialog byl natočen v pondělí 6. února 2017 večer v prostorách VŠE Praha, náměstí W. Churchilla 4, Praha 3, Žižkov.

Teze:

„Věřím, že u nás nemůže existovat žádná nezisková organizace, která by význam slova DAR neznala a která by na něm nebyla životně závislá.“

„nikde o nás veřejně nemluvte, nikde to nezveřejňujete, abychom se nedostali do problémů, neboť máme obavy, aby nás veřejnost nezačala domnívat, že důvod, proč jsme vaší organizaci dali peníze, je, že jsme také infikovaní HIV.“

„Mzda je v této problematice velice nízká, jako ostatně v sociální oblasti skoro všude.“

„Nikdy jsem k druhému nepřistupoval jako člověk „ždímající“ pokorně čepici a škemrající o pomoc.“

„Pomoc přichází z míst, odkud by člověk nečekal.“

MS: *Pane Hlavatý, máme-li hovořit o daru, začněme prostou otázkou: Kdy sám jste začal pocítovat význam daru? Asi to bylo v období dětství?*

MH: V letošním roce „slavím“ malé výročí, a to 20 let práce v nevládním neziskovém sektoru. Z toho 15 let to bylo v jedné z největších organizací pracujících v problematice HIV/AIDS v ČR a posledních 5 let je to práce naopak v jedné z nejmenších organizací v rámci volnočasových aktivit. Věřím, že u nás nemůže existovat žádná nezisková organizace, která by význam slova DAR neznala a která by na něm nebyla životně závislá. Pochopitelně - slovo dar je pro mě velmi důležité slovo. Vážím si každého člověka, každého daru - od pětikoruny do kasičky až po dary vyšších hodnot, které přicházejí na bankovní účty anebo v podobě materiálních darů do našich organizací. 14. února 1997 jsem si „sáhl“ na problematiku AIDS, ve které dodnes pracuji. V tento den mi můj rodinný přítel oznámil, že je HIV pozitivní, a vzal mě do tehdy malé organizace, která se věnovala přímé pomoci lidem žijícím v různých fázích HIV infekce. To se mi stalo osudné a vzal jsem si problematiku AIDS jako objekt mé pozornosti a cíl mé pomoci. Po letech práce v této organizaci, kde jsem měl na starosti ekonomiku a hlavně hledání nových finančních zdrojů, jsem poznal, že problematika AIDS je jednou z nejhorších oblastí, pro kterou se velice těžko hledá finanční pomoc. Dodnes mi tak trochu vadí to, že se my, česká veřejnost, se nepozastavujeme nad tím, že člověk „dal“ dar do jakékoliv organizace od několika korun po několik tisíc, a neobdivujeme jej, že je mecenáš, filantrop, že se peníze rozhodl darovat ze svého ve prospěch druhých. Přichází také prvotní otázka: proč člověk dal takové množství peněz právě takové organizaci. To mě trochu ničí. A to nám v praxi dělalo velké problémy v možnosti získávat peníze pro problematiku AIDS, protože skoro u každého druhého dárce, který se rozhodl nám poskytnout peníze na naše projekty, bylo přání: vyřídíme jen darovací smlouvu a účetní doklady, ale nikde o nás veřejně nemluvte, nikde to nezveřejňujete, abychom se nedostali do problémů, neboť máme obavy, aby nás veřejnost nezačala domnívat, že důvod, proč jsme vaší organizaci dali peníze, je, že jsme také infikovaní HIV. Taková je dnešní veřejnost. Daru rozumíme ne z pohledu: to je fajn chlap, to je dobrý člověk, že pomáhá potřebným, nicméně je tam i otázka, proč tak koná? Můžeme říci: bez darů by nevládní sektor nemohl existovat. Bez toho to opravdu nejde. Mnoho nevládních organizací v problematice sociálně-zdravotní, a nejen tam, zastavuje svou činnost proto, že peníze na svůj provoz nemůže sehnat. Shánět finance pro AIDS byla a je jedna z nejtěžších prací v mé dvacetileté praxi. Je to velký problém, a veřejnost stále razí myšlenku: oni si za to mohou „sami“, a proto ať si sami pomohou. Tento problém je velký, zlý a těžko se s tím bojuje.

MS: *To znamená, že fenomén daru vnímáte skrze problematiku AIDS?*

MH: Ano, díky mé práci fenomén daru vnímám hlavně skrze problematiku AIDS. Naše společnost se dokáže semknout v případě, že se kdekoliv stane jakékoliv neštěstí, ať je původcem tohoto neštěstí přírodní živel anebo člověk. V těchto případech chápeme nutnost a vnitřní pocit pomoci. Velkou roli hrají také emoce a tradice, tady je to třeba otázka adventních koncertů. Měl jsem tu čest se těchto adventních koncertů zúčastnit, byla to nádherná práce a množství finančních prostředků, které se v daném roku sešly, bylo obdivuhodné. My jsme za tyto peníze postavili kus domu, ve kterém organizace sídlí. Je dobré, že se dokážeme spojit v momentu, když je společnost ohrožena třeba přírodními katastrofami, případně jsme solidární s těmi, koho postihne neštěstí. Trvá to pouze malou chvíli, než voda opět opadne, ale hlavní je, že jsme v onom okamžiku schopni pomoci.

MS: *Myslíte si, že tento přístup není patrný v ostatních společnostech? Můžete to měřit prostřednictvím přístupu k problematice HIV?*

MH: Určitě se na západ od našich hranic pracuje v problematice AIDS o něco lépe. Pokud chcete pracovat v jakékoliv neziskové organizaci, musíte být tak trochu blázen do dané problematiky, a hlavně onu práci musíte milovat, dělat ji srdcem a nekoukat na to, jaké za svoji práci dostanete peníze. Víím, že za práci v sociálních službách dům nepostavíte. Dosti často jsem dostával od novinářů otázku, proč v problematice AIDS pracují převážně gayové? Odpověď je jednoduchá. Problém HIV/AIDS je nám blízký, mnoho našich přátel žije s HIV infekcí, proto bereme daný problém za cíl naší snahy těmto lidem pomoci a také chceme svojí prací snížit nárůst nových případů HIV infekce. Další věcí, proč nás pracuje v této problematice většina, je čistě ekonomická. Není nutnost hledět na množství finančních prostředků, které domu přinesete a ani na čas, který v práci strávíte a který není o 8 hodinách denně a volných víkendech, není zde předpoklad, že musíte žít svoji rodinu, manželku a děti. Mzda je v této problematice velice nízká, jako ostatně v sociální oblasti skoro všude. Z mého pohledu víím, že pokud organizace nevnímá slovo „dar“, pak je ztracena. Pokud veřejnost nedokážeme přesvědčit o tom, že problematiku, kterou naše organizace řeší: zvířata, děti, staří a nemocní lidé, je to pak zlé. Záleží na managementu, který společnost řídí, aby veřejnost dokázal oslovit, dokázal jim problém přiblížit natolik, že se lidé s daným problémem sžijí a nakonec pomohou.

MS: *Podívejme se nyní na společenství, které pečuje o lidi s HIV. Kdy vznikla tato iniciativa? Před rokem 1989 téma tohoto onemocnění bylo režimem tabuizované.*

MH: Bylo, ale vědělo se o něm. V 1983 se zjistila příčina onemocnění. Zpočátku to byla nemoc gayů, pak nemoc pěti H, a nakonec dostává správný název HIV infekce a ve finální části této infekce AIDS onemocnění. Informace prosakovaly a existovaly i u nás, ne, že ne. Zpočátku byl velký problém v tom, že někdo „chytrý“ použil větu: jedná se o nemoc gayů a heterosexuální společnost ji ze svého myšlení jako možnou hrozbu vyřadila, protože se to týká přece pouze gayů. Stále více se ukazuje, že to není pravda, celý svět již ví, že tato nemoc ohrožuje každého člověka – bez ohledu na to, kdo s kým spí. Sám jsem gay, a proto jsem k této problematice vždy měl a mám blíž. V Praze jsem začal působit od roku 1982, pomalu a jistě jsem přicházel do kontaktu s lidmi, kteří byli na „stejně lodi“ jako já – ať v klubech, v kavárnách, při kávě, u piva. Občas se stalo, že padla otázka: kde je ten, kde je ta? Odpovědí bylo, leží na Bulovce, nebo ten již mezi námi není.

... Cesta k Domu světla....

MS: *Jako by se to týkalo malé komunity ...*

MH: Ano, sám jsem si při prvních zprávách o novém typu onemocnění, které po objevení jeho původce získalo název v podobě oněch 7 písmen HIV/AIDS, říkal, že AIDS je daleko, AIDS jen tak

z Ameriky „nedoletí“. Byla to mylná představa, že AIDS zastaví hranice, byť tvořené „železnou oponou“. Po každé smutné zprávě, že někdo, koho jsem znal, na AIDS zemřel, jsem si začal uvědomovat, že AIDS je blíž. Až 14. února 1997 – a vidím to, jako dnes – mě pozval jeden z mých nejbližších rodinných přátel na večeři a při ní mi oznámil, že je HIV pozitivní a že se stal předsedou organizace, která se věnuje přímé pomoci lidem infikovaným HIV a prevenci a boji proti AIDS. V té době sídlila malá organizace s tímto zaměřením ve starém zdevastovaném domě v Karlíně – nic takového jako „Dům světla“ tehdy ještě neexistovalo. V únoru 1997 jsem měl možnost sáhnout si na problematiku AIDS přímo, protože mě můj rodinný přítel přivedl do této organizace v den, kdy se konalo společné setkání lidí žijících s HIV. Od té doby jsem na tato setkání chodil pravidelně. Vždy každou středu jsme se scházeli ve velké místnosti v ulici Malého 3, kde na domě nebyla žádná cedulka, žádný prapor, ale všichni, kterých se „to“ týkalo, věděli, na který zvonek mají zazvonit.

MS: *Jak vznikala propojenější komunita integrovanější organizace?*

MH: Každou středu do společenské místnosti přicházeli kluci a děvčata na kávu nebo čaj. Poprvé jsem se trochu zarazil, protože mnoho lidí, kteří byli v sále, jsem znal podle vidění, a bylo jasné, že většina z nich řeší problém HIV infekce ve svém těle. Při klasickém vyprávění o tom, co je trápí a jak jim pomoci, zněla v místnosti hudba z audiokazet, které si každý, kdo na setkání přišel, přinesl s sebou. Dvě, tři setkání jsem plně nevěděl, o co tu běží. Vždy tak dvacet, třicet minut hrála muzika všech různých žánrů. Když byla kazeta přehrána, k jejímu obsahu se přítomní vyjádřili slovy, je to dobré, ano, či ne. Pořád jsem nechápal, co to znamená. Po několika setkání jsem se svého kolegy zeptal, co ty kazety znamenají. Jeho odpověď mi vehnala slzy do očí, ještě dnes mám po těle „husí kůže“, pokud o tom hovořím. Na kazetě měl každý z nich nahraný hudební doprovod na svůj vlastní pohřeb, od příjezdu rakve, do odjezdu rakve. Vše pro případ, kdyby se něco stalo, protože mortalita byla v té době dosti vysoká. Nikdo nevěděl, kdy ona pověstná „kosa“ padne, a proto si každý připravil tuto pojistku, aby při jeho pohřbu zaznělo jen to, co měl za svého života rád.

MS: *Jaké myšlenky to způsobilo? Zřejmě podněcovalo ke konání ...*

MH: Byl to velký podnět k tomu – udělej s tím něco, pomoz jim. Také tam byl hoch, který přišel s bílou holí, v doprovodu svých přátel. Když jsem poslouchal jeho anamnézu, po celou dobu oněch x měsíců, co byl ve stádiu, v němž mu vir vzal zrak, bojoval se sociální správou o přiznání důchodu, z kterého by mohl žít. Zpráva o přiznání důchodu přišla až pár dnů po jeho smrti.

MS: *Další impuls k intenzivní činnosti ...*

MH: Řekl jsem si, že zde je něco špatně, zde musím těmto lidem pomoci. V té době byl v organizaci zaměstnán jen předseda a jeho administrativní pracovník, nikdo jiný. Administrativní pracovník byl člověk HIV pozitivní, který měl to štěstí, že se mohl vrátit zpět do firmy, jež mu vytvořila pro jeho práci a pro jeho další kvalitní život potřebné podmínky. To byl tehdy vzácný případ loajality – zaměstnavatel – člověk HIV pozitivní. Už v roce 1997 jsem zde pracoval jako dobrovolník. Místo se po odchodu tohoto administrativního pracovníka uvolnilo. Následně jsem toho využil a ve výběrovém řízení, kde jsme byli přihlášení dva, jsem vyhrál a od prvního prosince, což je světový den boje proti AIDS, roku 1998 jsem do společnosti s názvem Česká společnost AIDS pomoc nastoupil. Jsem rád, že jsem měl možnost do společnosti nastoupit právě v této době, kdy se rodil projekt „Dům světla“. Měl jsem tak možnost být u „prvního kopnutí“. Za 15 let, co jsem v Domě světla působil, se mně a mému týmu podařilo získat veškeré prostory v domě. Městská část Praha 8 se zachovala velmi pěkně. Nabídla nám, že můžeme využívat celý dům a uvolnila pro nás druhé patro domu a půdu. Byl jsem potěšen, že byť to bylo velmi náročné – psychicky, fyzicky, se dům podařilo dostavět. Vznikla nejen azylová část, ale vybudovala se také ubytovna a vznikl přednáškový sál. Říká se, že chlap má za svůj život zplodit syna, zasadit strom a postavit dům. Až na toho syna vše vyšlo. Stromů jsem zasadil stovky a se svým týmem jsem „postavil“ i ten dům.

... Hlavu vzhůru! ...

MS: *Kdo tvoří partnery projektu? Asi jsou to lidé, kteří soucítí s těmi, kdo jsou nemocí postiženi. Je to „rodina“?*

MH: Když mi někdo řekne, že se přístup společnosti k problematice HIV u nás rychle mění, jsem skeptický a příliš s tím nesouhlasím. Člověk změnil svůj přístup k problematice AIDS v momentě, kdy toto onemocnění zasáhne jeho blízké okolí. To znamená třeba kolegu z práce, známého, kamaráda, někoho z rodinných příslušníků, případně vlastního partnera. Pak jsme schopni ve své hlavě vše přehodnotit, změnit k tomu světovému problému svůj přístup. Do té doby je to problém těch, co žijí v hříchu, v alkoholu, v drogách a podobně. Všichni dobře víme, že to tak není a že si AIDS nevybírá podle sexuální orientace, podle toho zdali jste bohatí, nebo chudí. Je to opravdu velký celosvětový problém a vše je pouze o našem přístupu ke svým partnerům a k sobě samým. Když jsem se blíže seznámil s problematikou, měl jsem za úkol sehnat peníze pro první investice do Domu světla. Šlo o projekt za 13 milionů korun. Polovinu nám v rámci dotace přidělilo Ministerstvo zdravotnictví ČR a já jsem měl obstarat zbytek. Tehdy se mi podařilo sehnat „pouze“ 2,8 milionu korun. Nakonec jsme první stavbu skončili se záporným výsledkem, avšak dům jsme dostavěli, museli jsme, neboť jiná možnost nebyla. Okolo nás bylo dost „ramenatých“, kteří přicházeli se slovy: měli jste stavbu zastavit a nestavět na dluh. Ne, my jsme dostavěli na dluh, protože jsme věděli, že kdybychom se stavbou přestali, kdybychom ji „zakonzervovali“, v životě bychom dům nedostavěli, a také jsme věděli, že nám firmy, které nám při stavbě pomáhaly, se splátkami počkají. Jejich přístup byl fantastický a dodnes se před nimi hluboce skláním. Všichni jsme cítili velkou podporu. Za dva roky se nám podařilo dluhy splatit – a to s pomocí městské části Praha 8, České televize a její adventních koncertů a za pomoci lidí, kteří nám pomohli při veřejných sbírkách svými dary. Opravdu „klobouk dolů“! Lidé věděli, že jsme ve velké nouzi, a pomáhali nám, jak jen mohli.

MS: *Hovoříte o městské části Praha 8, ale co Praha jako taková? Pokud se nepletu, v době, kdy se projekt Domu světla organizoval, Prahu zastupoval Jan Koukal, pak jej nahradil Jan Kasl ...*

MH: MČ Praha 8 měla zájem, aby naše společnost mohla užívat celý dům k této problematice. Nebyla snaha se nás zbavit, ba naopak. Pomohla i finančně v době oné dluhové krize a vždy nám byli úředníci této městské části velkou oporou. Velkou pomoc nám poskytoval také Magistrát hlavního města Prahy – odbor zdravotnictví. Všem je nutné poděkovat – ať to bylo za jakéhokoliv primátora, pomoc tu vždy byla. Finanční granty z oblasti sociálně-zdravotní problematiky byly a daly se využít na naše aktivity. Musím připomenout, že vše není vždy o penězích, ale bez nich to opravdu nejde. Za finanční a materiální dary je člověk vděčný a je za ně rád, protože se díky jim udělalo vždy mnoho práce a pomohlo se tím mnoha lidem.

MS: *Jednáte-li s lidmi, kteří jsou odpovědni za resort zdraví, ale i s různými společnostmi, měl jste pocit, že lidé s vámi hovoří jako rovný s rovným?*

MH: Vždy závisí na vás, jak se postavíte k danému problému, případně jak se postavíte ke konkrétnímu člověku, s kterým mluvíte nebo kterého jdete se svým projektem oslovit. Je vhodné, když je setkání dopředu domluvené, ten druhý o vás ví. Neměl jsem rád takový přístup: jsem pan Miroslav Hlavatý a přišel jsem vás „ukecávat“. Vždy to bylo připravené dopředu. Ano, lidé očekávali návštěvu ředitele Domu světla. Věděli o problému a předpokládalo se, že by daná společnost mohla jít touto cestou. Prošel jsem mnoho seminářů, jak se dělá fund raising, jak se máte chovat, jak mluvit a podobně. Vždy je to jen o vás, o člověku samém. Nikdy jsem k druhému nepřistupoval jako člověk „ždímající“ pokorně čepici a škemrající o pomoc. Snažil jsem se přicházet jako člověk, který ví, co chce, ví, jak se „věci mají“, a nerozlišoval jsem, zdali ten druhý byl generální ředitel, protože můj přístup k člověku byl stejný, když jsem jednal s vrátným, se sekretářkou, s generálním ředitelem nebo s ministrem zdravotnictví. Vždy to bylo o přímém jednání rovného s rovným. Jak přicházíte

s hlavou mezi rameny, po kolenou, prosící, plačící, nic nezmůžete. Je nutné s lidmi jednat a problém ukázat v pravém smyslu slova, v realitě, která zde je. Lidé vás pak berou jinak, než když přicházíte jako člověk zničený, ponížený, plazící se.

... Otázka lidí ...

MS: *Dobrá, jaký význam měl váš projekt pro skupinu lidí, kteří jsou postiženi HIV a AIDS?*

MH: Největší přínos byl pro lidi, kteří neměli kde hlavu složit. 15 míst bylo v azylové části, pak ještě k tomu přibylo 17 míst v ubytovně. Šlo o případy nejen lidí, kteří byli několik let bezdomovci. Byli to lidi, které například „vyobcovala“ vlastní rodina, když se přišlo na to, že jsou „pozitivní“, vyhnal je přítel, vyhnal je majitel bytu, když našel v koupelně antivirové léky, poněvadž lidé, kteří problém nevnímají – neznají základní předpoklady rizika, se v prvním momentě zjištění o sebe bojí. Několikrát jsme řešili tmavou šmouhu na vozíku v prodejně, lidé se báli kontaktu se zaschlou krví. Mnoho lidí k nám přicházelo do domu a „sahalo“ na kliku tak, že otevírali loktem, nebo přes kliku házeli kabát, než otevřeli. Ovšem když jste je pak měl v poradně na předtestovém poradenství, diskutoval jste, proč jdou na test, vyjevilo se, že se po celý svůj sexuální život chovají rizikově, sex bez kondomu a střídání partnerů bylo normální beze strachu, ovšem u nás sáhnout na kliku, to byl problém. Měli jsme také naučeno, že jsme lidem nepodávali ruku, pokud oni sami nám podání ruky nenabídlí. Důvodem byly časté telefonáty typu: nemohli jsme se u vás infikovat, dověděli jsme se, že u vás v domě žijí a také pracují lidé s HIV, a co při odběru krve? Boj s předsudky byl někdy velmi těžký. Zpět k vaší otázce: lidem to pomohlo například v ubytování, aby byl hrazený plyn, voda, elektrika a vše, co je pro život potřebné, aby bydlení zkrátka fungovalo. O ubytované pečoval sociální pracovník. Byla zde prevence, neboť mnoho lidí jste postavil před zásadní otázku, nastínil jste, jak se věci mají. Byl jsem velmi rád, že z řad cca třech tisíc lidí se vždy našel někdo, kdo byl schopný před posluchače na besedách, třeba se studenty vyšších středních škol a univerzit, předstoupit a říci: já jsem HIV pozitivní. Jedna věc je, že člověk se naučí, co je HIV, co je AIDS, ale bude to suché, nebude to mít ony potřebné emoce, nebude to mít nic. V případě besedy s člověkem žijícím s HIV to bylo něco jiného, neboť se posluchači měli možnost setkat s člověkem, který s problémem HIV ve svém těle žije. Měl jsem možnost pracovat s jedním fantastickým člověkem, jehož styl přednášení byl velice osobitý. Vždy ke konci besedy, ještě než odtajnil svou diagnózu, položil posluchačům otázku: jakou mají lidé představu o člověku, který je HIV pozitivní, jak takový člověk vypadá. Přítomní popisovali, že jde o „skelet potažený kůží“, hubeného, „vychrtlého“ člověka upoutaného na lůžku. Když jim onen stokilový hoch plný elánu a energie na rozdávání oznámil, že on sám je HIV pozitivní, nastalo v sále příjemné zděšení a beseda končila potleskem ve stoje. Poslední fáze HIV infekce onemocnění AIDS nemusí přijít, pokud je včas HIV infekce diagnostikována a pacient pečlivě poslouchá a dodržuje rady svého odborného lékaře.

MS: *Jak pokračuje vaše činnost, když jste se Domu světla vzdálil?*

MH: Díky mým přátelům se věnuji problematice stále. Asi 15 let se zajímám o statistiky. V naší zemi za statistikami není pouhý odhad, co číslo, to člověk, co člověk, to lidský osud – ať žena nebo muž. Národní referenční laboratoř pro HIV AIDS ve Státním zdravotním ústavu v Praze každý měsíc zpracovává statistiky HIV/AIDS pro odbornou veřejnost. Tyto statistiky „předělávám“ k obrazu lidskému – to znamená, aby i ten člověk, který není vzdělaný v medicíně, mohl pochopit, jak se věci mají. Jsem velmi rád, že se nám podařilo s kolegyní ze Společnosti pro plánování rodiny a sexuální výchovu magistrou Prouzovou oslovit školská zařízení po celé republice. Po vedení škol jsme nechtěli mnoho – snad jen, aby dali souhlas k tomu, abychom mohli každý měsíc na jejich e-mailovou adresu zaslat ony statistické grafy. Z pěti a půl tisíce školských zařízení reagovalo 550, na které se statistiky každý měsíc posílají. Tam s nimi učitelé, profesori a studenti pracují, mohou je dát na nástěnku, grafy se dají použít jako učební materiál. Dobré využití mají grafy v rámci „pear projektů“, kdy mladí lidé mohou mít něco v rukách a mohou podle toho také přednášet a seznamovat své vrstevníky s

problematikou této nemoci. Mají tam informace, které jsou podloženy zprávou Národní referenční laboratoře. Jsem za to vděčný a jsem rád, že to funguje.

... Medializace ...

MS: *Co například rozhlas a obecně média? Jak tam pronikáte?*

MH: Ano, média jsou též velkou oporou. Neměli jsme problém ani s televizí, ani s rozhlasem. Statistiky, o kterých hovořím, se posílají nejen na školská zařízení, ale také do České tiskové kanceláře. Nebylo nás mnoho, kteří vystupovali před televizní kamerou, a občas jsme ani nestačili obcházet jednotlivá média. Pochopitelně v současnosti je to trochu horší, protože se mi zdá, že se o AIDS přestává mluvit. Sám jsem si nemohl na nezáměr televize, rozhlasu a tisku stěžovat. Spolupráce byla fantastická a logicky bez spolupráce se „sedmou velmocí“ se problematika AIDS nedá zvládnout.

MS: *Vycházíte z jednoduchého konceptu: čím více o tom bude lidí mluvit, tím více lidí bude přemýšlet o svěřeném životě.*

MH: Ano, čím více lidí o problematice mluví, tím více lidí o daném problému bude přemýšlet. Velkým přínosem k šíření problematiky bylo samotné testování na HIV infekci. Test na HIV infekci je velice psychicky náročný test a rozhodnutí se tomu testu podrobit je dlouhý čas zvažováno. Není to tak, že si jen tak necháte odebrat krev, člověk zvažuje co kdyby, jak kdyby, jak na mě bude reagovat okolí v případě pozitivního výsledku?

... Proměny darování ...

MS: *Myslíte si, že je v rozdíl přístupu společnosti v devadesátých letech a v současnosti? Jak rozsáhlý je posun?*

MH: Řekl bych, že společnost devadesátých let byla více otevřená a také více nakloněná filantropii. Dnes žijeme v džungli, kde se každý „pereme“ s každým a vše je o přežití. Logicky jsme v době, kdy každý zvažuje dát, či nedat dvacet korun na veřejnou sbírku. Organizací, které v ulicích dělají veřejnou sbírku, je mnoho a po problémech, které se občas objeví v médiích, kdy vyjde zpráva o zneužití těchto sbírek, logicky společnost zaujímá záporný postoj. Jde o to, že je mnoho organizací, které pracují na užitečných a přínosných projektech, ale finančních prostředků je málo. U Václavského náměstí, když vylezete nahoře „u koně“, tu dvacetikorunu ještě dáte, ale dole na Můstku jste již „otrávený“ z lidí, kteří vás přicházejí poprosit o pomoc s jakýmkoliv problémem, jenž daná organizace řeší. V devadesátých letech bylo daleko méně neziskových organizací. Česká společnost AIDS pomoc začala působit 6. prosince 1989 – tedy pár dnů po revoluci. Tehdy to byla Společnost AIDS pomoc, když se dělila republika v roce 1993, organizace získala přívlástek česká. Organizací, které potřebují peníze, je spousta. V naší zemi je mnoho lidí na hranici bídy, mnoho lidí je sociálně slabých, a proto dnes všichni zvažují, jestli korunu dát, a jsem rád, když korunu dají, také zvažují, kam a na co ta koruna přijde.

MS: *Není náhodou potřebné, aby lidé dávali pravidelně, protože je tam možnost realizace dlouhodobých záměrů? Setkáváte se s tím, že lidé spíše dávají z mála, než z přebytku?*

MH: Vrátil-li se o patnáct let zpět, vždy nám pomáhala Morava. Jen jeden příklad. Jako dnes vidím, když jsem ještě před platností zákona o sociálních službách, dostal do Domu světla dvě malé děti, kojence. Jedno z batolat bylo HIV pozitivní. Já jako chlap jsem nevěděl, co s dítětem, jak se k němu postavit po stránce praktické, co mu obstarat, co dítě potřebuje, a jejich maminky přišly pouze s igelitovou taškou. Děti jinak neměly nic. Jedna maminka byla běženeček a druhá byla ze sociálně

slabých poměrů. Bylo to velice těžké. Přišel jsem s tím, že obešlu výrobce dětského oblečení. Napsal jsem dopis, kde jsem nastínil situaci, že máme dva chlapce a potřebujeme pomoc s jejich oblečením. Obeslal jsem velké společnosti, které vyráběly a dovážely dětské oblečení. Při své práci jsem posunul řádek v databázi a oslovil jsem nedopatřením také prodejnu dětského prádla ve Zlíně. Z desítek, stovek velkých firem nepřišla žádná odpověď. Odpověď přišla právě z té malé zlínské prodejny, kde majitelka společnosti s děvčaty, která tam byla zaměstnána, můj dopis dostala. Právě tento kolektiv se složil na dvě výbavy pro naše kluky. Když jsem pak pro ně potřeboval zimní potřeby, aby mohli jezdit v kočárku ven, byla to opět tato prodejna, která nám poslala zimní pytle a oblečení pro oba dva kluky. Zimní výbavy byly větší finanční investicí, a tak děvčatům v prodejně pomohl kolektiv z vedlejšího kuželkového klubu. Pomoc je o tom, koho a jakým způsobem oslovíte, ne pokaždé, ale občas se to podaří.

MS: *To jste popisoval minulost, co současnost?*

MH: Shánět peníze je čím dál tím těžší. Tázal jste se, zdali je dobré, když lidé dávají své dary trvalým příkazem. My v Red Ribbonu máme pouze tři dárce, kteří posílají peníze trvalým příkazem. Většinou je to někdo, kdo vás osobně zná a ví, že jste záruka toho, že peníze budou řádně využity. Také je to o tom, že dárce je s chodem organizace osobně seznámen a má zkušenost, nebojí se poslat peníze do organizace. Je to příjemné, je to milé, vždy jde o konkrétního známého člověka, který vám přispívá.

... Společenské uspořádání ...

MS: *Také bych se zeptal, jak uvažujete v systému, v němž žijete? Po roce 1989 se hovoří o kapitalismu, ale před rokem 1989 jsme žili v totalitní společnosti. Jaký systém přeje darům? V dialogu jste užil termín „lidé“, ovšem ti, kteří mají kapitál a mohou „pohnout“ směřováním společnosti. Je však otázka motivací, výchovy lidí. Jak nahlížíte na tuto skutečnost, protože sám jste ze stavu, v němž se společnost nachází, rozhořčen?*

MH: Problém je zásadní. Na vlastní kůži jsem měl možnost pocítit „sílu“ kapitalismu, když jsem přišel o práci – tj. odešel jsem z Domu světla. Najít si práci v mých 55 letech bylo nad lidské síly, nikdo neměl o člověka v tomto věku zájem. Druhým problémem po věku byla obava, že když jsem pracoval v problematice AIDS, určitě musím být také HIV pozitivní. Neměl jsem sílu stále dokola vysvětlovat, že tomu tak není, že HIV pozitivní nejsem a že v problematice AIDS nepracují jen lidé infikovaní. Třetí problém byl, že jsem měl ve svém životopise napsáno – 10 let ředitel Domu světla. HIV. To se zase všichni, co práci nabízeli, obávali mých údajných ambicí po místě šéfa. Šílená blbost. Nevládní organizace na dalšího člověka neměly peníze a ministerstvo zdravotnictví o mě nemělo zájem. Snažil jsem se dostat kamkoliv, najít si jakoukoliv práci. Slevil jsem z toho, že bych velmi rád pracoval v problematice AIDS. Kamkoliv jsem se dostal, cítil jsem skutečnost, že člověk po padesátce je nepotřebný. Bylo to kruté. Zástupci firmy hledající nové zaměstnance se vždy podívali na barvu mých vlasů, já jsem šedivý již od svých 30ti let, a hned vám pětadvacetiletý člověk řekl, že jste pro tuto firmu starý. V minulosti jsem si myslel, že silný chlap nemůže mít deprese, avšak po těchto zkušenostech vím, o čem oni chlapi s depresemi mluvili. Nalézt práci bylo obtížné. Na úřadu práce jsem byl naštěstí evidovaný pouze měsíc. Samotná cesta na úřad byla pro mě něco neobvyklého, nepředstavitelného, nemyslitelného, nicméně z něčeho žít musíte. Nemá-li o vás nikdo zájem, je to jediná možnost. Systém sám je otázkou, kdo jej zneužije, kdo ne, jak se k tomu kdo postaví, jak práci vyhledává. Žít ze sociálních dávek je velmi těžké. Pro mě samotného zkušenost s úřadem práce byla nemilá, naštěstí šlo jen o ten jeden měsíc. Měsíc jsem si prožil velmi tvrdě. Jsem dnes rád, že práci mám a že se dokážu uživit, aniž bych potřeboval jakoukoliv sociální pomoc. Je to velká síla. Vždy jsem si říkal, jak je možné, že se člověk může dostat na ulici jako bezdomovec. Ale je to vlastně velmi jednoduché a lehké. Nemusíte být alkoholik, nemusíte být injekční uživatel drog, který svůj majetek „projede“ v „chlastu“ a drogách. Stačí, když přijdete o práci, úřad práce vás platí šedesáti procenty výše vašeho platu – a to jen půl roku. Nenajdete-li do té doby práci, váš příjem klesá natolik, že se

neužíváte, a pokud jste v nájmu, logicky přicházíte o byt - spirála se tak „roztočí“, že na ulici jste dřív, než byste se nadál. Vždy jsem se na to chtěl zeptat ženy, kterou vídávám řadu let u paty Štefánikova mostu, kde dnes a denně bivakuje. Každé ráno si tam hřeje něco teplého, pak se sbalí, odchází a vrací se až večer. Má můj obdiv a nikdy jsem pak nikoho neodsuzoval, pokud člověk neskončí s krabicí bílého vína někde s „červeným nosem“. V kapitalismu je jednoduché dostat se do situace bezdomovce. Je to snadné. Kdo to zažil, a dostal se z toho, ví, o čem mluvím. Jsem rád, že jsem našel práci a z této existenční krize jsem se „vyzul“ a žiji „poklidný“ život člověka v kapitalismu, který ví, co je kapitalismus.

... Implikace pro budoucnost ...

MS: *Náš čas se chýlí ke konci, a proto položím tuto otázku: jak více dbát o to, aby se v české společnosti nacházela síla, která by v dobrém podnítila ochotu darovat?*

MH: Samozřejmě jde o to, že čím více bude přibývat negativních zpráv, že někdo něco zneužil, sílu k darování to vezme. Pokud to vše bude o průhlednosti a peníze budou správně využity, lidé k darování budou více vnímaví. Je však těžké žádat o peníze někoho, kdo se sám „pere“ s nedostatkem. Na druhou stranu - člověk s nedostatkem vám pomůže jinak. Přejde a přiloží ruku k dílu. Nemusí dávat jenom peníze, například do Domu světla nám chodili pomáhat lidé s generálním úklidem - vše není o financích. Rozhodující je váš přístup a lidé se k vám pak přidají. Jsou to lidé, kteří například nemají nic společného s politikou, ale vnímají ji a chtějí pomáhat.

MS: *Děkuji vám za kritické pohledy na současný svět prizmatem darování ...*